

EESTI ENERGIA ELEKTRITURU ÜLEVAADE

SEPTEMBER 2013

Uudiseid elektribörsilt ja –turgudelt

Energiafoorum: balti elektriturg ja gaasiturg saaksid olla tänasest suuremad

Eestis tõusis septembri keskmine elektri börsihind augustiga võrreldes 8,5%, saavutades taseme 47,38 €/MWh

Soomes kujunes elektri hinnaks 47,76 €/MWh (+9,9% võrreldes augustiga)

Läti ja Leedu keskmised hinnad tõusid viiendiku võrra, septembri keskmiseks kujunes 61,99 €/MWh

Tulevikutehingute hinnad Eesti ja Soome elektriturul tõusid jätkuvalt

Eesti Energia peatas Lätis ja Leedus uute fikseeritud hinnaga lepingute sõlmimise

Läti energiaturgu puudutavad seadusemuudatused ettepanekud saadeti parlamenti

Elektriturgude mõjurid

Põhjamaade hüdroreservuaaride tase püsib pikaajalisest mediaanist madalamal

Brenti toornafta hind langes septembris märgatavalt

CO₂ saastekvootide hind muudkui tõuseb

Saksamaa 2014. aasta baasenergia lepingu hind tõusis ka septembris

2014. aasta sõe hind püsib augustiga sarnasel tasemel

Eesti Energia

Tallinnas peeti iga-aastast Energiafoorumit

24. septembril toimus Tallinnas energeetikavaldkonna iga-aastane tippsündmus Energiafoorum, kus esinesid ka Eesti Energia gaasi ärisuuna juht Aivar Tihane ja tootedisjoni direktor Karla Agan. Eesti Energia esindajad leidsid, et kui kõrvaldada Balti riikide energiaturult tänased probleemid, võiksid turud oluliselt kasvada. Eelkõige võidaksid sellest gaasi- ja elektri-kliendid, kes saaksid kasu tihedamast konkurentsist, laiemast tootevalikust ja parematest hindadest.

„Elektrituru suurimaks probleemiks on ülekandevõimsuste jaotamise tänane praktika, mis ei vasta Euroopa Liidu nõuetele,“ sõnas Karla Agan. „See on loonud põhjendamatu konkurentsieelise Läti, Leedu ja Euroopa Liitu mittekuuluvate riikide müüjatele. Kui Lätist põhja pool asuvatel müüjatel tuleb Läti ja Leedu turule pääsemiseks lisada elektrienergia hinnale ka piiriületustasud, mille suurus muutub prognoosimatult iga päev, siis Läti, Leedu ning kolmandate riikide müüjad saavad elektrit müüa ilma piiriületustasudeta.“

Olukorra saab lahendada läbi täiendavate kaabelühenduste Eesti ja Läti vahel või siis finantsinstrumentide abil, mis võimaldaksid müüjatel fikseerida piiriületustasud pikemaks perioodiks.

Gaasi ärisuuna juht Aivar Tihane toonitas, et Balti riikidel tuleb seada tänastele gaasimonopolidele konkreetsed kohustused ja tähtajad gaasiturule arendamiseks. „Et gaasiturgu varjusurmast välja tuua, tuleb astuda olulisi samme õiges suunas. Sarnaselt elektrituruga tuleks eristada gaasi põhivõrguettevõtte ja gaasimüüja. Kõigile gaasimüüjatele tuleks luua juurdepääs hulgiturule ja gaasi ladustamisvõimalustele. Täna on need võimalused olemas vaid gaasiturgu valitsevatel monopolidel. Ühtlasi peavad müüjad pääsema ligi kliendi tarbimisandmetele, mis võiks toimuda elektrituruga sarnase andmevahetusplatvormi kaudu,“ loetles Aivar Tihane vajalikke reforme.

Uudiseid elektribörsilt ja -turgudelt

Elektrihinnad tõusid nii Balti riikides kui ka Soomes

September tõi kaasa Balti riikide ja Soome elektrihindade tõusu. Eriti järsult tõusid hinnad Lätis ja Leedus, kus elektriturgu mõjutab märkimisväärselt import Venemaalt.

Eesti hinnapiirkonnas oli septembri

keskmise hind 47,38 €/MWh (+8,5% võrreldes augustiga) ning Soomes 47,76 €/MWh (+9,9% võrreldes augustiga). Läti ja Leedu hinnad ühildusid kõigil septembrikuu tundidel ning nende keskmine tase oli 61,99 €/MWh (+20,8% võrreldes augustiga). Möödunud aasta septembriga võrreldes on elektrihind Eestis kerkinud 12,4%, Soomes 16,4%, Lätis 39,2% ning Leedus 44,8%.

Kõigis hinnapiirkondades tõusid nii tipu- kui ka mittetiputundide keskmised hinnad. Eestis saavutasid tiputunnihinnad

keskmiseks tasemeks 57,98 €/MWh (+8,7% võrreldes augustiga) ja Soomes 59,58 €/MWh (+10,0% võrreldes augustiga). Lätis ning Leedus ulatus keskmine tiputunnihind koguni 79,01 euroni megavatt-tunnist (+21,2% eelmise kuuga võrreldes). Kõigis kõnealustes riikides oli septembri maksimaalne hind 120 €/MWh.

Soome hinnad langesid Eesti omadega kokku 78% septembri tundidest, augustis oli vastav osakaal 80%. Septembris oli elektrihind Soomes 15% ajast kallim kui Eestis (augustis 9%), Eesti hinnad aga ületasid Soome omi 7% septembri tundidest (augustis 10%).

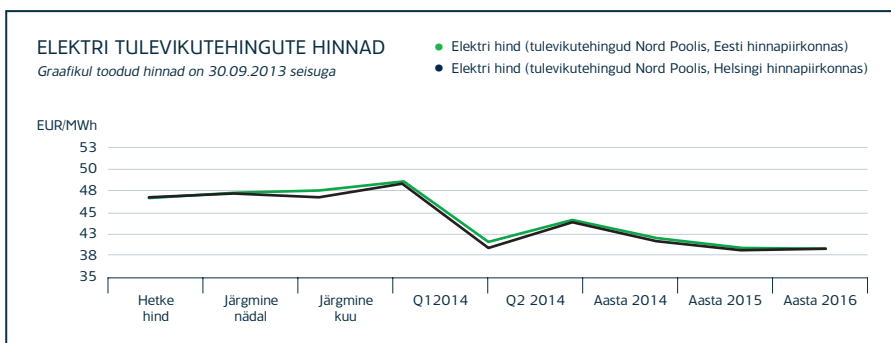
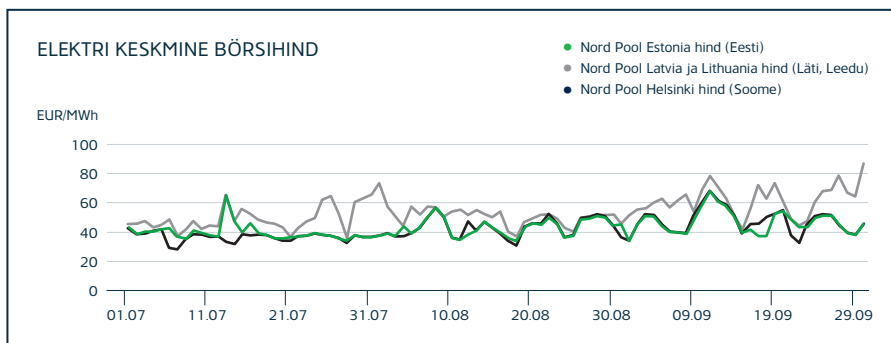
Tulevikutehingute hinnad Eesti ja Soome elektriturul tõusid jätkuvalt

Eesti ja Soome hinnapiirkonna elektri aastaste tulevikulepingute hinnad hakkasid tõusma augustis ning jätkasid üsna stabiilset tõusu ka septembris.

Eesti piirkonna elektri tulevikulepingu hind aastaks 2014 tõusis augusti lõpuga võrreldes 5,9% ning sulgus septembri lõpus hinnaga 42,8 €/MWh. 2015. aasta lepingu hind aga kasvas 3,7% võrra, saavutades taseme 40,45 €/MWh.

Soome hinnad käitusid samamoodi: 2014. aasta tulevikulepingu hind tõusis augusti lõpuga võrreldes 5,8% võrra (tasemele 42,55 €/MWh) ning forvard aastaks 2015 sulgus 2,8% tõusu järel hinnaga 40,03 €/MWh.

Börs	Keskmine (€/MWh)	Muutus kuuga	Min (€/MWh)	Max (€/MWh)
Nord Pool Estonia	47,38	8,5%	9,8	120,0
Nord Pool Helsinki	47,76	9,9%	9,8	120,0
Nord Pool Lithuania	61,99	20,8%	9,8	120,1
Nord Pool Latvia	61,99	20,8%	9,8	120,1

Baltikumi uudised

Eesti Energia ei sõlmi praegu Lätis ega Leedus fikseeritud hinnaga lepinguid

ANDRES TROPP
Regulaatorsuhete juht
Eesti Energia

Eesti ja Läti vaheliste suurte elektrihinna erinevuste ning piiriületuskulu fikseerida võimaldavate instrumentide puudumise tõttu peatas Eesti Energia 17. septembril uute fikseeritud hinnaga müügilepingute sõlmimise Lätis ja Leedus. Tekkinud olukorra eest on vastutavad Balti riikide põhivõrguettevõtted (Elering, Augstsprieguma Tikls ja Litgrid), kes otsustasid alates tänavuse aasta 3. juunist anda kogu Balti riikide vaheline ülekandevõimsus elektribörside käsutusse, kuid jätsid seejuures juurutamata EL-i määruses 714/2009 (reguleerib piiriüleste ülekandevõimsuste jaotamist) ettenähtud piiriületuse riski maandada võimaldav instrumentid.

3. juunil 2013 aset leidnud ülekandevõimsuste jaotamise meetodika muutmise eesmärgiks oli Balti elektriturgude tõhusam ühendamine. Paraku näitab viimase 4 kuu statistika seda, et Balti riikide vahelised elektrihinna erinevused ja piiriületuse kulud on suurenenud ning turgude integreeritus on nõrgenenud. Täna ei tea mitte ükski Lätist põhja pool asuv elektrimüüja, milliseks kujunevad tema pikemaajalised piiriületuskulud Lätis ja Leedus. Seda on aga vaja teada, kui müüa pikaajaliselt fikseeritud hinnaga elektrit, mis on Lätis ja Leedus eelistatuim toode.

Et tänast olukorda lahendada, on vaja viivitamatult juurutada piiriületuse hinnariski maandavad instrumentid. Eesti Energia on teinud Konkurentsiametile oma ettepanekud ja pöördunud abi ning toetuse saamiseks ka Euroopa Liidu regulaatori poole.

Lätis saadeti energiaturgu puudutavad seadusemuudatuse ettepanekud parlamenti

JANIS BETHERS
Juhatuse esimees
SIA Enefit

Septembris said kõik seadusemuudatuse ettepanekud, mis puudutavad näiteks Läti kodukliendi elektrituru avamist, ostukohustuse piiramist ja sotsiaaltoetuste paketti -valitsuse heakskiidu ning liiguvad nüüd Läti parlamenti. Kuna kõik elektrivaldkonda puudutavad ettepanekud on seotud riigieelarve seaduse paketi, vaadatakse need läbi ja võetakse tõenäoliselt vastu sügisel koos riigieelarve seadusega.

Elektriturgude mõjurid

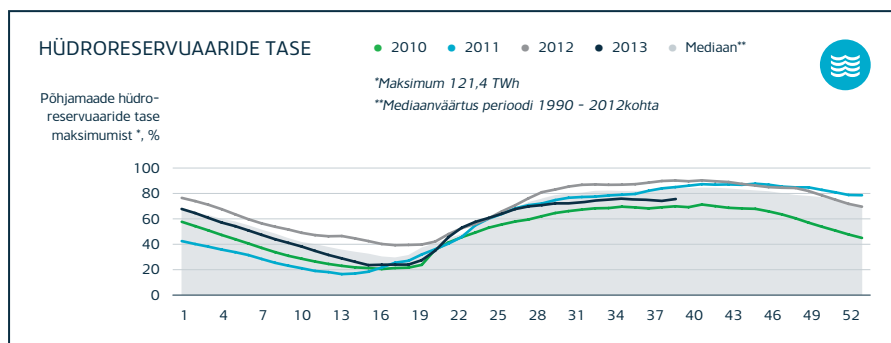
Hüdroreservuaaride tase püsib normaalsest madalamal

Põhjamaade ilm oli septembris tavalisest märgatavalt kuivem ja mõnevõrra soojem. Seetõttu jäi ka hüdroreservuaaride tase jätkuvalt normaalsest madalamale ehk vahemikku 74–75% maksimumtasemest. Pikaajaline mediaantase oli samal ajal 82–85% maksimumist.

Järgmiste nädalate ilmaennustused ei ole praegu väga selged, kuid loodetakse sademete hulga suurenemist. Kui kuiv ilm peaks pikemat aega püsima, väheneb reservuaaride tase veelgi. Sel juhul võib korduda samasugune olukord nagu 2003. aastal, mil veetase alanes kaheteistkümnel järjestikusel nädalal ning elektrihind tõusis märgatavalt.

Toornafta hind langes septembris tuntavalt

Brenti toornafta hind tegi septembris läbi märgatava languse. Kui kuu esimesel nädalal barreli hind mõnevõrra kerkis, jõudes 114 dollari tasemelt 116 dollarini, siis alates 8. septembrist on hind järjepidevalt kukkunud. Kuu lõpu sulge-

mishinnaks kujunes 108,4 dollarit barrelist ning kuu kogulangus oli seega 5,6 dollarit barreli kohta ehk -4,9%. Eurodes langes barrelihind 6,12 € võrra ehk -7,1%.

Toornafta hinnalangust mõjutas ilmselt USA valitsusasutuste tööseisaku oht, millest kardetakse nõudluse olulist vähenemist. Lisaks võisid hinnale mõju avaldada pinged USA ja Iraani vahelistes tuumakõnelustes.

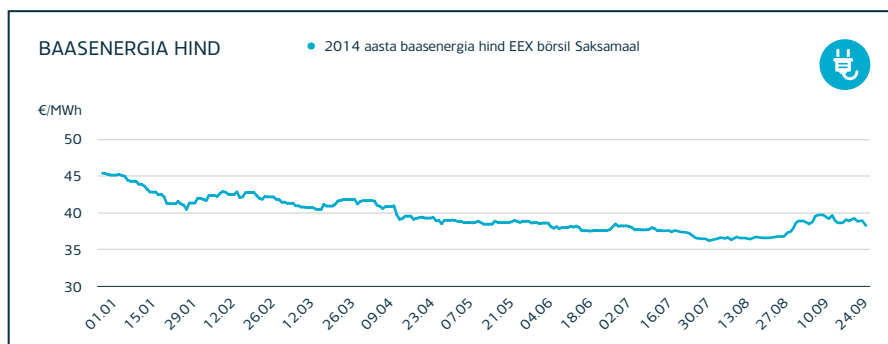
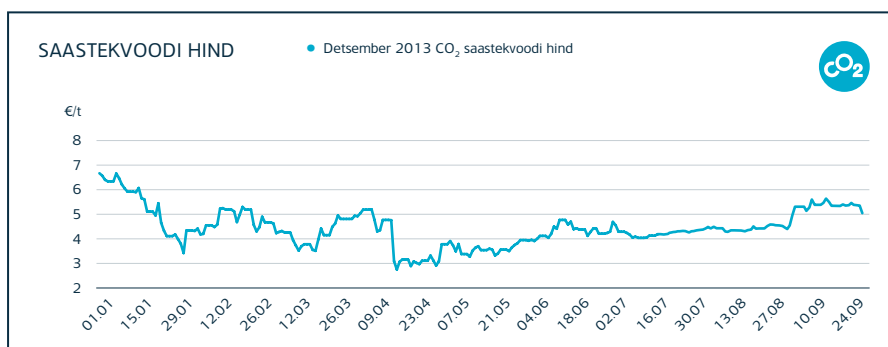
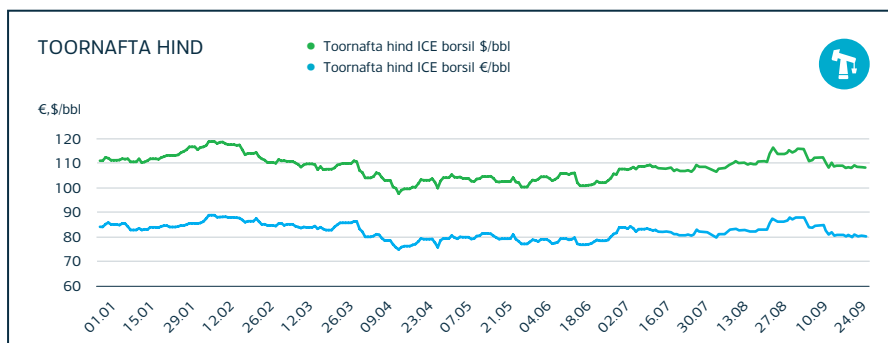
CO₂ saastekvootide hind aina tõuseb

Euroopa CO₂ saastekvootide pikalt kestnud hinnatõus jätkus ka septembris. Hind kõikus vahemikus 4,6–5,7 eurot tonnist. Kuu lõpu sulgemishinnaks kujunes 5,04 €/t, mis on augusti lõpu sulgemishinnaga võrreldes 0,44 € võrra ehk 10% kõrgem.

Euroopa Komisjon on vähendanud tasuta jagatava CO₂ kvoodi hulka 12% võrra kuni 2020. aastani. Oktoobri esimesel nädalal algavad komisjoni ja liikmesriikide vahel kõnelused kvoodimüügi edasilükkamise osas. Seega võib lähiajal suure tõenäosusega oodata CO₂ kvoodi hinnatõusu jätkumist.

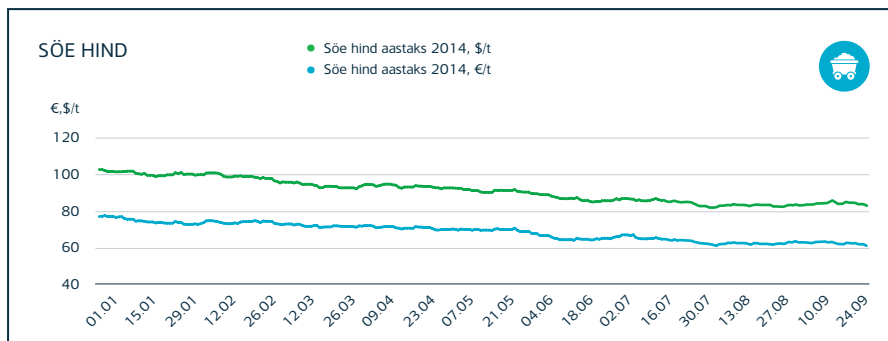
Saksamaa 2014. aasta baasenergia lepingu hind tõusis ka septembris

Saksamaa 2014. aasta baasenergia lepingu hind liikus septembriski tõusvas joones. Kuu alguse sulgemishind jäi 36,8 €/MWh tasemele, kuu keskel ületas hind 39 euro piiri ning kuu lõpu sulgemishinnaks kujunes 38,3 €/MWh. Septembri kogutõus oli 1,6 €/MWh ehk 4,4%.

2014. aasta sõelevpingu hind püsis augustiga sarnasel tasemel

Sõe hind püsis septembris augustiga sarnasel tasemel, märgata võis väga väikest hinnatõusu. Septembri lõpus sulgus 2014. aasta sõelevpingu hind tasemel 83,4 \$/t ning kuu kogutõusuks kujunes 0,6 \$/t ehk 0,75%. Kuna aga dollari hind euro suhtes langes, siis eurodes vaadelduna liikus sõe hind hoopis allapoole – kuu lõpu sulgemishind oli 61,7 €/t, kogulangus tonni kohta 1 € ehk –1,5%.

MÕISTETE SELGITUSI

Baasenergia on 1 MWh elektrienergia müük/ost igal tunnil antud perioodi jooksul.

MWh ehk megavatt-tund on 1000 kWh.

GWh ehk gigavatt-tund on 1000 MWh.

Elektribörsi hinnapiirkond on elektrituru osa, kus kehtib ühtne elektrihind.

Estonia hinnapiirkond on Nord Pooli hinnapiirkond Eestis.

Nord Pool on elektribörs, mis koosneb hinnapiirkondadest Soomes, Rootsis, Norras, Taanis, Leedus, Eestis ning Eesti-Läti piiril.

ICE ehk Intercontinental Exchange on Euroopa suurim maavarade börs.

OPEC ehk Organization of the Petroleum Exporting Countries on nafta eksportivate riikide organisatsioon.

Tiputunnid on suurema elektritarbimise periood. Nord Pooli börsil on selleks määratud tööpäevad kl 8.00–20.00 Kesk-Euroopa aja järgi (Eestis kehtivast Ida-Euroopa ajast tund aega taga).

Sulgemishind on päeva viimase tehingu hind.

Forward-tehingud on leping, mis kohustab osapooli ostma/müüma kindlaks määratud vara tulevikus kokku lepitud ajal ja hinnaga.

Forward, forvardihind ehk tulevikutehingute hind on forward-lepingus kokku lepitud vara müügi/ostu hind.

Brenti toornafta on erinevate Põhjameri naftatoodete referentstoode.

MÄRKUS

Turuülevaate on koostanud Eesti Energia analüütik oma parima hetketeadmise kohaselt. See ei ole Eesti Energia ametlik seisukoht. Toodud info põhineb avalikul teabel ja ülevaates mainitud allikatel. Turuülevaade on esitatud informatiivse materjalina ning mitte mingil juhul Eesti Energia lubaduse, ettepaneku või ametliku prognoosina. Turuülevaates esitatud seisukohad võivad muutuda ja esitaja jätab endale õiguse neid muuta. Tulenevalt elektrituru regulatsiooni kiiretest muutustest ei ole Turuülevaade või selles sisalduv informatsioon lõplik ega pruugi vastata tulevikus tekkivatele olukordadele. Turuülevaade ei tekita, lõpeta ega muuda õigusakte (sh leping). Eesti Energia ei vastuta kulude või kahjude eest, mis võivad tekkida seoses Turuülevaates toodud info kasutamisega.